

م
ل
ر
م

م
م

م
ل
ر
م

م
م

م
ل
ر
م

م
م

م
ل
ر
م

م
م

م
ل
ر
م

Talha Zaim

23.06.1982 yılında Kocaeli'nin Gölcük ilçesinde doğdu. Okul hayatı sırasıyla Piri Reis İlkokulu (Kocaeli-Gölcük), Özkanlar İlkokulu (Bornova-İzmir), Hayrettin Paşa İlkokulu'nda (Çanakkale) başladı. Çanakkale İHO ve İzmir İHL'de devam etti. Lisansı 2007 yılında Gazi Arapça Öğretmenliği, Yüksek Lisansı 2012 yılında Süleyman Demirel Üniversitesinde tamamladı. 2020 yılında ESOGÜ'de Turist Rehberliği okudu. Lisans yıllarında AGH programıyla bir sene Belçika'da RZOZİE adlı bir gençlik derneğinde çalıştı. Çalışma hayatına 2007 yılında MEB Isparta-Şarkikaraağaç İHL'de Arapça öğretmeni olarak başladı. Bu görev sırasında askerlik hizmetini TSK-KK Lisan okulunda Yedek Subay-Arapça Öğretmeni olarak yaptı. 2014 yılında MEB Eskişehir-Sarıcakaya İHL'de çalışmaya başladı. Öğretmenlik yıllarında MEB dış ilişkiler bursuyla Kuveyt'te bir sene dil eğitimi aldı. 2015 yılından bu yana Kütahya-Dumlupınar Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Arap Dili ve Belagatı bölümünde Öğretim Görevlisi olarak çalışmakta ve aynı zamanda profesyonel turist rehberliği yapmaktadır.

Yakup Uçar

1998 yılında Mardin'in Kızıltepe ilçesine bağlı Yamaç (Dübırka) köyünde dünyaya geldi. 2015 yılında Kızıltepe Özcan Yıldız Anadolu İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 2022 yılında Mardin-Artuklu Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü ve Fars Dili ve Edebiyatı'ndan mezun oldu. Okul eğitimi yanında 2012 yılında medresede Arapça, Farsça ve dini eğitimi almaya başlayıp 2016 yılında medreseden mezun oldu. Kızıltepe'nin birkaç medresesinde de müderrislik yapmış olup hala medresede ders vermektedir. Kürtçe ve Türkçenin yanı sıra iyi derecede Arapça ve Farsça bilmektedir. Şubat 2023'te elim bir trafik kazası sonucu hayata veda etmiştir.

SİBEVEYHÎ'DEN NECİB MAHFUZ'A

Hatıralarda Arapça

DERLEME VE ÇEVİRİ

TALHA | YAKUP
ZAİM | UÇAR

SİBEVEYHİ'DEN NECİB MAHFUZ'A

Hatıralarda Arapça

ARAPÇA-TÜRKÇE EDEBİYAT SERİSİ - 14

ISBN | 978-605-71328-4-0

41587 sertifika numaralı Muarrıb Yayınları'nın 35. eseridir.

Talha Zaim ve **Yakup Uçar** tarafından derlenerek çevrildi.
Yayın Yönetmenliğini **Muhammed Yasin Can** üstlendi.

Kapak **Muhammed Yasin Can** tarafından tasarlandı. Mizanpaj **Duran Aydos** tarafından yapıldı; Arapça metinde 16 punto Scheherazade fontu, Türkçe metinde 11 punto Alegreya fontu kullanıldı.

3. Baskı, Mart 2023, İstanbul

© Eserin yayın hakları anlaşmalı olarak Muarrıb Yayınları'na aittir.

Yapım, Publishing and Media (P&M)

Baskı, Yılmaz Basımevi (Mat. Ser. Nu: 49749)

Aziz Mahmud Hüdayi Mah. Tepsi Fırını Sok. No:9/3

Üsküdar/İstanbul

0 850 304 17 58 - 0 530 225 21 81

muarrıb.com

iletisim@muarrıb.com

@muarrıb (facebook, youtube, instagram, twitter, telegram, tiktok)

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm: Edep-Ahlak

Ey Işığın Dostları!	18
Bambu	18
İyilikler ve Kötülükler	18
Kim Daha Büyüktür?	20
Bal Satıcısı Ve Sirke Satıcısı	20
Bişr El-Hâfi	20
Yaşasın Güzel Ahlak	24
Allah Lafzı Marife Olmaz	24
İrab Yaparken Allah'a Saygı	24
Sağken Beni Gömdün	26
Araplara Verilen İsimlerin Sırrı	26
Araplar Dilenmez	28
Yanan Kitap	28
Güzel Ahlak Ne Güzel	30

İkinci Bölüm: İslami İlimler

-Kur'an-ı Kerim-

Herkes Tartışır	34
Başkalarını Kendilerine Tercih	
Edenler Nerede?	34
Hangi Gün Şehre Girdin?	34
Aramızda Sadece Bir Gün Var	36
Şair Değilim	36
En Hayırlı Kelam	38
Keşke Kavmim Bilseydi	38
Allah Bana Yeter	40
Baştan Savmak Gerekir	42
Estağfirullah	42
Erkeğe İki Kadın Payı Vardır!	44
O Elindeki Nedir Ey Musa?	46
Şükrederseniz Artıracağım	46
Fetih Suresiyle Fethedilen Vali	46
İmamın İşine Karışılmaz	48
Sözünü Tut	50
Yaşasın Kuran	50
Kur'an'dan Sayılar	52
Kendi Yaratılışını Unutma!	54

-Hadis-i Şerif-

Düşmanların mı Var?	56
Bir Tane Hadis Ezberimde	58

Hangi Parmak	58
Kertenkele Deliğine Bile Girseler	58
Safâ' Değil Safâ De!	60
Biz Yaratıcıya Ulaşmak İstiyoruz	64
Ailesine En İyi Davranan Adam	64
İsnadı Nedir?	66
İnsanların En Hayırlısıyla	66

-Fıkıh-

Çocuğu Kim Öldürdü?	68
Boş Ol!	68
Boşadın mı Boşamadın mı?	72
İnsan En Güzel Şeydir	74
Yaş-Kuru Bir Kitapta	76

Üçüncü Bölüm: Dil

-Sözlük Bilgisi | Kelimelerin Anatomisi-

Hepimiz Allah'ın Hamzalarıyız	82
Fitne Uykudadır	82
İsmi Bilseydim...	84
Öğretici Bir Anekdot	84
Sağlam Kilitler	86
Hurafe'nin Sözü	86
Kazandı Mı Kaybetti Mi?	86
İmam ve Mücrim	88
Maklûbe	90
Musluk	90
Marangoz ve Demirci	92
Bilmiyordum	92
Rüzgâr Bir Sağdan Bir Soldan Esti	92
Dedim Ki	94
Arapça Bize Yeter	96

-Sözlük Bilgisi | Kelimelerle Dans-

Sensiz Perişanım	102
Anneler Günü Kutlu Olsun	102
Allah'ım Senden İstiyorum	102
Sürünen Yılan	104
Okuyup Anlamayan Hayvan	104
"Ay" Ne Ola Ki	106
Evet Hayır	106
Niçin?	108

Neyin Var?	108	Müslüman Esirin Mektubu	146
Mutlu Olmak İçin Mutlu Et!	108	Yazılı Kaya	146
Altın ve Sopa	110	-Nahiv-Sarf Nahvin Çıkış Hikayeleri-	
Kediler	110	Nahvin Ortaya İlk Çıkışı	150
Kadınlar ve Erkekler		Allah Kimseden Korkmaz	150
Arasındaki Fark	110	İrabın Ortaya İlk Çıkışı	150
Hintçe	112	Ne Güzel Dil	152
Öldü	112	Ne Berbat Atışınız Var!	154
Hurma Ağacını Övmek		Mushaf-ı Şerif'i	
ve Yermek	114	İlk Noktalayan Âlim	154
Sen Benim Her Şeyimsin ve		-Nahiv-Sarf Nahiv Hassasiyeti-	
Seni Seviyorum	114	Dilbilimci Babası Ölen	
Mîm ve Ayn	116	Birinin Taziyesi	158
-Konuşma Gündelik Hayat-		Hasta Dilbilimcinin Hastalığı	158
Yaşasın Arapça	120	Kalbim Ağrıyor	160
Adam Değilim	122	Sibeveyh'in Eşeği	160
Ya İyilikle Tut ya da		Ailen Nasıl?	160
Güzellikle Salıver	122	Dil Hatasını	
Kız Kardeşimin		Kim Görmezlikten Gelebilir ki?	162
Güzelliğini Görseydin	124	Evet, Bu Olur!	162
Ey Müminlerin Emiri!	124	Eşek Arısı Meselesi	164
Ağzı Laf Yapan Kadın	126	-Nahiv-Sarf Nahiv Nükteleri-	
Kültürlü Eş	128	Nahiv ve Sarfı Seviyorum	168
En Değerli Toprak Parçası	128	Nahiv Bilgini ve Gemici	168
Asalak Komşu	130	İnsanlara İrab Gözüyle Bakmak	170
Bir Şey Konuşmak İstersen	132	Başımıza Gelen Belaların Sebebi	172
-Konuşma Hazır Cevap-		Arapça Öğretmeni	
Düşmanlarım Çoktur	134	Evlenmek İstiyor	174
Tabakta Ne Var?	134	Zeyd ve Amr	176
Aklı Kıt Güzeller	134	-Nahiv-Sarf Nahiv Kuralları-	
Çok Eşlilik	136	Falancanın Filancanın Babası	178
Bildiğim Kadarıyla	136	Lâ Lû Lî	178
İlim Nereden Çıktı?	136	Ey Şeyhim Bana Dua Et!	178
Subhanallah	138	Fâil Nerede	180
-İmla-İnşa-		Sibeveyhi'ye Ekmek Ver	180
Önce Arapçayı Öğren		Halin Nasıl?	182
Hele Sonra Döktürürsün	140	Minberler Bozuldu	182
Dünyanın En Kötü Yazısı	140	Onu Esrele	184
Arapçaya Neyle Başlamalıyım?	140	Seninki Canda Benimki Patlıcan mı?	184
Kâtibini Kırbaçla	142	Elif'in Düşürülmesi	186
İki Sâkinin Buluşması	142	Allah Derse	186
Sağdan Sola Okuyorlar	144	Bağdat ve El-Küfe	186
Ben Olmasaydım Siz Olmazdınız	144		

Güçsüze Zavallıya Fakire...	188	Bilmiyorum	232
İnne ve Kardeşleri	188	Kurtuluş Doğruluktaadır	232
Bu İşte Bir Bit Yeniği Var	190	İnşaallah	234
Öldüren Kim Ölen Kim?	192	-Edebi Türler / Hikaye-	
Sen Düpedüz Serserisin	192	Kelile ve Dimne	236
Sakın Ha Namaz Kılana Mâni Olma!	194	Binbir Gece Masalları	238
Ey İmam Bize Yol Göster!	194	-Edebi Türler / Hutbe-	
Marife ve Nekra Arasındaki Fark	196	Biliyor Musunuz?	240
Bir İlim Diğer İlimlere Kapı Aralar	196	Elifsiz Hutbe ve Noktasız Dua	240
Halk İçinde Konuşmana Dikkat Et!	198	Ra'sız Hutbe	246
Kadın Erkek Eşitliği	200	Her Gelecek Gelecek	252
Nasıl Öleyim?	200	Deniz Arkasında	
Sarkıntılık	202	Düşman Önünüzde	256
Üçüncüsünü Söyle!	202	Allah ve Elçisine Uyduğum Sürece	
Kadına Savaşmayı		Bana Uyun!	260
Nasıl Emredersin?	204	-Edebi Türler / İlahi-	
Nerede Oturuyor?	204	Ay Doğdu Üzerimize	262
Babana Ne Oldu?	206	Mevlam Kapındayım	264
Siz Bana Onu Sordunuz	206	-Edebi Türler / Roman-	
Dördüncü Bölüm: Edebiyat		Necip Mahfuz'a Suikast Girişimi	268
-Edebi Türler / Atasözü-		"Tutsak" Romanı	270
Acemi Şansı	210	"Zindan Hatıraları" Romanı	272
Kaş Yapayım Derken Göz Çıkarmak	212	-Edebi Türler / Sözlük-	
Besle Kargayı Oysun Gözünü	212	"Kitabü'l-Ayn" Sözlüğü	276
Eli Boş Dönmek	216	Ülkeler Sözlüğü	276
Bataklıkta (Çalıda) Gül Bitmez	218	-Edebi Türler / Şiir-	
Tencere Yuvarlandı		İyilik Ait Olduğu Yeri Tanır	278
Kapağını Buldu	218	Cerir Ferazdaka Ağlar	278
İyilik Yap Kötülük Bul	222	Ağzın Neden Eğri?	278
-Edebi Türler / Bulmaca-		Şairler ve Padişahlar	280
Noktayı Nereye Koydu?	224	Ben Şiir Yazarım	280
Eşin Nerede?	224	Cahiliye Şiiri Üzerine	282
En Zeki Çocuk Kim?	224	Şevki ve Hâfız	282
Herşeye Hayır Diyen Adam	226	Baba ve İçki Düşkünün Çocuğu	282
Hırsız Kim?	226	Uzun Mesafeler Gidebilen At	284
-Edebi Türler / Fıkra-		Neyi Seçeceksin	286
Kediler Arapça Miyavlıyor	228	Şiir Olmazsa Olmazdır	286
Mim Harfiyle Başlayan		İçki Şairi	288
İki Meşhur İsmi	228	Cimrinin Yemek Masrafına Katkısı	290
Arkadaşın Sana Tokat Atarsa	228	Sabırlı ve Takvalı Hırsız	290
Seni Seviyorum	230	İnsanın Dili ve Kalbi	290
Bilmiyorum Hocam	230	Didişen İki Kardeş	292

Güzelliği Tevhide Çağırıyor	292	-Belagat-	
Yaşasın Şiir	292	Kız Çocuğunun Fesahatı	308
Kitaplarından		Beni Sevdiğin Gibi Eyle!	310
Başını Kaldıramayan Koca	294	Biz Sudanız	310
Öven ve Yeren Şiir	296	Rabbim Onların Rabbidir	312
Beşşâr B. Bürd ve Eşegi	296	Farelerin	Azlığın-
Lebbeyk Allahümme Lebbeyk	298	dan Şikâyet Etmek	312
“Bülbül Sesi” Kasidesi	300	Arapların Sözünde Haşv Var Mı?	314
-Edebi Türler Tiyatro-		Size Başarılar Dilerim	314
Mağara Arkadaşları	306	Kaynakça	316

Hatıralarda Arapça

WhatsApp grubu

ÖNSÖZ

Sizlere kitabımızdan bahsetmeden önce bu kitabın yazımına ilham kaynağı olan, Bediüzzaman Hazretleri'nin Asay-ı Musa ve Şuâlar adlı eserlerinde geçen manevi bir olayı aktarmak isterim:

Bir medrese talebesi, Arapça gramer dersi aldığı esnada vefat ediyor. Münker ve Nekir (melekleri) geliyor ve soruyor:

– Men Rabbüke? (Senin Rabbin kimdir?)

Çocuk ilim talebesi olarak ruhunu teslim ettiği için şehit hükmündedir ve öldüğünü bilmiyor. Kendisini medresede, farklı bir hoca tarafından sorgulandığını zannediyor. Az önce okuduğu Arapça gramer esaslarına göre de cevap veriyor ve diyor ki:

– Men mübtedâdır, Rabbüke onun haberidir. Müşkül bir meseleyi benden sorunuz, bu kolaydır.

Gencin bu cevabı melekleri güldürdüğü gibi orada hazır bulunan ruhları ve bu vakıayı müşahede eden keşfe'l-kubûr velisini güldürüyor. Rahmet-i İlâhiyeyi tebessüme getiriyor ve makbul bir cevap olarak meleklerin kayıtlarına geçiyor.”

Her ne kadar bu olay Risale-i Nur'da farklı bir mesaj vermek gayesiyle aktarılsa da mesleğim gereği içeriğin Arapça boyutu daha çok dikkatimi çekmişti. Okuduğumda Arapçayla meşgul olanlar için ne kadar teşvik edici ve gülümseten bir hikâye olduğunu fark ettim. O an düşündüm ki, bir hikâye bile yüzümde bu kadar gülümseme ve zihnimde bu derece bir heyecan oluşturuyorsa elbette benzer hikâyelerin okunması ve dinlenmesi daha büyük bir etki oluşturacaktı. Bunun üzerine zihnimde böyle bir kitapla daha önce karşılaşıp karşılaşmadığımı yokladım. Aklıma bir eser gelmeyince internette aramaya koyuldum, bulamayınca ilmine güvendiğim meslektaşlarıma sordum ve kimseden

olumlu cevap alamadım. En fazla internette kırıntılar halinde paylaşılan hikâyeler ve bazı klasik eserlerde ara ara serpiştirilen anılara denk geldim. Bu benim için büyük bir fırsattı. Zira özgün bir çalışma ortaya koymak arzusundaydım. Buna ek olarak uzun bir süredir akademik dünyadaydım ve herhangi bir çalışmamız olmamıştı. İlk eserimin dikkate değer ve keyifle okunacak bir eser olması bu piyasaya iddialı bir şekilde girmeme vesile olacaktı.

İlk olarak eski kaynaklardan bir eser tertip edecek kadar anı çıkartamayacağımı varsayarak meslektaş ve öğrencilerimin yaşanmışlıklarını derleme fikri ağır bastı. Buna göre anıların orijinali Türkçe olacaktı ve çevirisi Arapça olacaktı. Kollarımı sıvadım ve hemen işe koyuldum. Tanıdık tanımadık kim varsa yüz yüze, sosyal medyadan veya telefondan ulaşarak kendilerini dinlemeye başladım. Heyecanım kısa sürede hayal kırıklığına dönüştü. Çok geçmeden buradan yeteri kadar anı derleyemeyeceğimi farkettim. Bir süre taşı sıkıp suyu çıkartırcasına ilerledim ama karınca kararınca ilerliyordum ve bana bu çok zaman kaybettiriyordu. Bir ümitle bilgisayarın karşısına geçtim ve eski eserleri taramaya başladım. Acaba aradığım şekilde “Heyecan verici, güldüren, düşündüren ve bilgilendiren anılar geçmişte çokça yaşanmış mıydı?” sorusu zihnimi meşgul ediyordu. Evet, âlimlerin ve edebiyatçıların yaşantılarını konu edinen kitaplarda Arapçaya dair hikâyeler bazı başlıklar altında yer alsa da dağınık ve az sayıdaydı ama taradığım kitaplar arttıkça bu konuda ilerleyebileceğimi düşündüm. Bu heyecanla o gün yüz kadar anıya ulaştım. Bu çalışmanın nihayetece ereceğine inancım tamdı ama sayının arttırılması, içeriğin düzenlenmesi ve çevrilmesi gibi birçok iş vardı. Bunu onca iş arasında götürmem zor olacaktı ya da epey bir zaman lazımdı. Bir yol arkadaşına ihtiyacım vardı. Önceleri sosyal medya üzerinden, sonrasında Mardin Artuklu Üniversitesi’ni ziyaretimde birebir tanıştığım ve orada Arap Dili ve Edebiyatı okuyan 3. Sınıf öğrencisi Yakup

Uçar adında öğrencimin (şimdi mezun) sosyal medyadaki Arapça çalışmaları dikkatimi çekti. Gördüm ki, diğerlerinden farklı olarak Arapça metinleri özenerek kendi yazıp harekeleyip bir de doğru bir şekilde çeviriyordu. O an “Aradığım kişiyi buldum” dedim. Haliyle telefona sarıldım ve kendisine teklif götürdüm. Onun da ilgisini çekmişti. Birkaç deneme sonrasında 2021 başlarında yola koyulmaya niyetlendik. Ben ilgili metinleri buluyor Yakup’a gönderiyor; o da metni yazıp harekeleyip çevirip bana gönderiyor, ben de düzeltme ve eklemelerle son halini veriyordum. Gel zaman git zaman başta yüz olan anı sayımız iki yüzleri bulmuş, başta ortaya karışık olan anılar belli bir mantık dâhilinde kıvama gelmeye başlamıştı. Tüm bunları ise bir sene gibi kısa bir sürede tamamlamış, ben Türk ve Yakup Kürt olmasına rağmen, Arapça alanında bir çalışma sunma fırsatı yakalamıştık.

Tünelin ucunun gözüktüğü sıralarda bana kitap yazma hususunda her daim teşvik edici ve yol gösterici arkadaşım ve üniversite yıllarımdan dostum olan Enes Balı Hocam Muarrib Yayınevi sahibi Muhammed Yasin Can ile tanışmama vesile oldu. Kendisi de yüz yüze görüşmem sırasında yayınevi olarak kitabı kayda değer bulup basabileceklerini söyleyince heyecanım bir kat daha artmıştı.

Nihayetinde Allah’a hamd olsun kisve-i tab’a büründü. Arapça yayın piyasasına yeni bir renk, yeni bir soluk ve yeni bir heyecan getireceğini umduğum bu çalışmanın Allah’ın kelâmı Kuran-ı Kerim’in dili olan Arapçaya büyük katkı sağlayacağını Rabbimden umuyorum.

Bu çalışmanın amaçlarını başlıklar halinde sunmak isterim:

1. Arapçaya dair Yönüyle;

Alanımızda daha önce yayınlanan kıymetli eserler, genelde salt akademik metinler yahut dil becerilerine yönelik alıştırma içeren kitaplardı. Biz ise bu çalışmamızla tüm gereklileri karşılayabilecek bir çalışma ortaya çıkarmaya çalıştık:

1. Yeni başlayan öğrencilerin, Arapçaya başlangıç aşamasında teşvik edici metinler bularak, geleceklelerini, dile bakışlarını şekillendirebileceklerini;

2. Orta seviyedeki öğrencilerin okuma, tercüme ve dilbilgisi gibi dil becerilerinde gelişim gösterebileceklerini;

3. Akademisyenlerin ilgili dil alimlerinin anılarından hareketle akademik çalışmalarına kaynak bulabileceklerini;

4. Genel olarak da İslami ilimler, diller ve Arapçaya ilgili olan tüm okur kitlesinin keyifli bir okuma gerçekleştirebileceğini

düşünüyoruz.

Yüce Allah Yusuf Suresi üçüncü ayette geçen “*Sana bu Kur’an’ı vahiy etmekle kıssaların en güzelini anlatıyoruz. Hâlbuki daha önce sen bunlardan habersiz idin*” ifadesiyle, Peygamber Efendimiz (s.a.s) nezdinde biz inananlara hayatımıza ışık tutabilecek, kıyaslama yapabileceğimiz ve ders çıkarabileceğimiz en kayda değer yaşanmışlıkları ve olayları seçip sunmuştur. Madem geçmişte yaşanan olayların gelecekte yaşayacaklara ve yaşanacaklara bir örnek, bir ibret ve bir ders olarak katkısı olacak, aynı şekilde geçmişte Arap dil bilginlerinin ve Arapların yaşadıklarının ileride bu alana yönelecek ve ilerleyecekler için birçok mesaj ve ders verebileceği açıktır.

Bu yüzden bu kitabı okuyacak öğrenci, Arapça adına neler yapabileceğini, hangi zorluklardan geçebileceğini, bu zorlukları nasıl aşabileceğini okuyacak, Arapçanın hayatını nasıl güzelleştirip renklendirdiğini görecektir, zaman zaman kendisini gülümsetecek, düşündürecek, ümitlendirecek; yer yer de öğrendiklerinin bu anılarla nasıl pekiştirdiğini fark edecektir.

Ayrıca bu kitapla öğretmenlerin ve akademisyenlerin derslerini zenginleştirebileceğini düşünüyorum. Sonuçta malumdur ki derste zihinlerin dağıldığı sırada fıkra anlatmak veya ortamın havasını değiştirecek konular açmak öğrencileri rahatlatı-

caktır. İŖte tam bu noktada eğitmenler bir dilbilgisi konusunu veya ibareyi anlatırken bu çalışmadan alıntı yapabilecekler, hem Arapçadan uzaklaşmamış olacaklar hem de öğrencilerin dikkatini toplayıp çekip bilgiyi kalıcı hale getirebileceklerdir.

2. Hayata dair yönüyle;

Bu çalışmayı ben eğitimci ve Yakup ise ğrenci olarak hazırladık. Her noktada haklarımızı ve kazanımlarımızı eşitleyerek kitabımızı yayına sunuyoruz. Bu anlamda çalışmamızın, çeşitli sebeplerle emeği sahiplenenerin vicdan muhasebesine vesile olacağını umuyorum.

3. Bireysel anlamda;

İlk çalışmamız olması hasebiyle kitabın ilgi görüp görmemesi bizim için geleceğe dönük fikir verici mahiyette olacaktır.

Bu anıları okuyanların da muhtemelen yaşadıkları ve yaşayacakları anılar olacaktır veya bundan sonra öğrenme ve öğretme süreçlerini bu açıdan gzlemleyeceklerdir. Bu yüzden yukarıda bahsettiğim biz yaşayanlara ait anıların yer alacağı ikinci kitabım da kendi anılarını Arapça severlerle paylaşmak isteyenlerin bana “Talha ZAİM” adındaki sosyal medya hesaplarımdan ulaşmasını istiyorum.

Talha Zaim

Eylül 2022

İzmit, Kocaeli

Teşekkür | Talha Zaim

Benim ilme ve Arapçaya yönelmeme vesile olan merhum babam Hikmet ZAIM'e ve bana babamın ahirete intikalinden sonra arkadaş olan annem Fatma ZAIM'e,

Eser yazmama teşvik edip yol gösteren meslektaşım Kırıkkale Üniversitesi Arapça Okutmanı Enes BALI hocama,

Başka bir eserin yazımında öğrencim Yakup'tan önce çalışmalarına başlayıp şartlar gereği fedakârlık yapıp sırasını veren İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunu manevi öğrencim Emin Ceyhun SEZDİ'ye,

İlk eserimi ilk görüşmemde beğenip yayınlanmasına öncülük eden Muhammed Yasin Can Bey'e,

Ve beni kırmayıp güvenip çalışma boyunca elinden geleni fazlasıyla yapan Mardin Artuklu Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı mezunu manevi öğrencim Merhum Yakup UÇAR'a,

Teşekkürlerimi sunarım...

Teşekkür | Yakup Uçar

Bu kitabı başta kıymetlilerim annem Cemile Uçar ve babam Mehmet Emin Uçar'a,

Beni ilim yoluna sevk eden Seydam Molla Ahmet Karakuş'a,

Medrese eğitimi esnasında, üzerimde büyük emekleri olan Seydam Molla Fatih AKGÜÇ'e ve Seydam Molla Muhammed el-Ğursi'ye,

Bu kitabı yazmada beni münasip gören Talha Zaim hocama

Teşekkürlerimi sunarım...

BİRİNCİ BÖLÜM
EDEP-AHLAK

EY IŞIĞIN DOSTLARI!

Hız. Ömer (r.a.) bir gece şehir teftişine çıktıktan kısa bir süre sonra yanan bir *ateş* görüp durdu ve etrafında oturanlara:

– Ey ışığın dostları,¹ diye seslendi.²

BAMBU

5. Abbasi Halifesi Harun Reşit bir defasında evinde bir demet bambu ağacı fark eder ve veziri el-Fadl b. el-Rabî'ye sorar:

– Bu nedir?

– Mızrak saplarıdır,³ diye cevap verir.⁴

İYİLİKLER VE KÖTÜLÜKLER

Halife Harun Reşit misvak kullanmaktaydı. Çocukları el-Emin ve el-Me'mun yanındaydı. Önce el-Emin'e sordu:

– “Misvak” kelimesinin çoğulu nedir?

– Kötülüklerin.

Sonra aynı soruyu el-Me'mun'a sordu:

– Ey Müminlerin Emiri, “İyiliklerinin” ifadesinin zıttı⁵ olan kelimedir.⁶

1 Hz. Ömer (ra) “ateş” cehennemini hatırlatmasından dolayı incelik göstererek “ışık” kelimesini kullanmayı tercih etmiştir. Bu konuşma ahlakına Kuran'dan şu ayeti örnek sunabiliriz: “Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler; yoksa şeytan aralarına girer. Kuşkusuz şeytan insanların apaçık düşmanıdır.” El-İsra 17/53.

2 Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî, *Fedâilü's-Sahâbeti*, 1983, 290.

3 Vezirin doğrudan “bambu” diye cevap vermemesi Abbasi Halifesi Reşit'in annesinin adının “Bambu” olmasıdır. Haliyle, vezir kimle konuştuğunun farkında olup cevap verirken edep kurallarını gözetmiştir.

4 İbn Kayyim el-Cevziyye, *et-Turukul-Hikemiyye fi's-Siyâseti's-Şer'iyye* (Beirut, 1989), 40.

5 Çocuk “misvak” kelimesinin çoğulunu söylerken “kötülüklerin” anlamına gelebileceğini düşünerek edebi gereği bu kelimeyi doğrudan kullanmadan cevabı dolaylı bir şekilde vermiştir.

6 Ahmed Ziyâb Atâyâ, *Enâbiş* (Dürüb Yayınevi, ts.),38.

يَا أَهْلَ الضُّوءِ!

خَرَجَ عُمَرُ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) يَتَفَقَّدُ الْمَدِينَةَ لَيْلًا. فَرَأَى نَارًا مُوقَدَةً. فَوَقَفَ وَقَالَ:
- يَا أَهْلَ الضُّوءِ!^٧

الْخَيْرَانُ

كَانَ هَارُونُ الرَّشِيدُ قَدْ رَأَى فِي بَيْتِهِ ذَاتَ مَرَّةٍ حُرْمَةً مِّنَ "الْخَيْرَانِ". فَسَأَلَ
وَزِيرَهُ الْفَضْلَ بْنَ الرَّبِيعِ:
- مَا هَذِهِ؟
- عُزُوقُ الرَّمَّاحِ،^٨ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ!

الْمَحَاسِنُ وَالْمَسَاوِي

أَنَّ هَارُونَ الرَّشِيدَ كَانَ يَبْدِيهِ مَسْوَاكٌ يَسْتَاكُ بِهِ. وَكَانَ الْأَمِينُ وَالْمَأْمُونُ عِنْدَهُ.
فَقَالَ لِلْأَمِينِ:
- مَا جَمَعَ "مَسْوَاكِي"؟^٩
- مَسَاوِيكَ.
ثُمَّ إِنَّهُ سَأَلَ الْمَأْمُونَ نَفْسَ السُّؤَالِ:
- ضِدُّ "مَحَاسِنِكَ"،^{١٠} يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ!

٧ كَرِهَ أَنْ يَقُولَ: "يَا أَهْلَ النَّارِ!". بِمِثَالِ قُرَآنِيٍّ عَلَى هَذَا أُسْلُوبِ الْحَدِيثِ: "وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا آلِهِي هِيَ
أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا. (سُورَةُ الْإِسْرَاءِ/٥٣)".

٨ لِمَاذَا لَمْ يَقُلْ لَهُ إِنَّهَا "الْخَيْرَانُ"؟ لِأَنَّ أُمَّ هَارُونَ الرَّشِيدِ كَانَ اسْمُهَا "الْخَيْرَانُ" فَالْوَزِيرُ يَعْرِفُ مَنْ
يُخَاطَبُ؟ فَلِذَلِكَ تَحَلَّى بِالْأَدَبِ فِي الْإِجَابَةِ.

٩ مَسْوَاكٌ (ج) مَسَاوِيكٌ.

١٠ لِأَنَّ الْأَدَبَ هَدَبٌ لِسَانُهُ وَخَلَّى طِبَاعُهُ وَلَمْ يَقُلِ الْوَلَدُ "مَسَاوِيكَ". لِأَنَّ مَنْ الْمُحْتَمَلِ أَنْ يُفْهَمَ
"مَسَاوِيكَ".

KİM DAHA BÜYÜKTÜR?

Hz. Abbas'a (ra) soruldu:

– Sen mi büyüksün yoksa Allah'ın Elçisi (s.a.s) mi?

Hz. Abbas (r.a) cevap verdi:

– O benden büyüktür... Ben ise O'ndan önce doğdum.¹¹

BAL SATICISI VE SİRKE SATICISI

Bal satıcısı, sirke satıcısına:

– İnsanların senden alışveriş yapıp benden yapmamalarının nedeni nedir? diye sorar.

Sirke satıcısı:

– Ben baldan bir dille sirkeyi satıyorum, sen ise sirkeden bir dille balı satıyorsun!¹² der.¹³

BİŞR EL-HÂFÎ

Birisi Bişr el-Hâfî'ye sordu:

– Ne yaptın da adın insanlar arasında bir peygamber adı gibi (meşhur oldu)?

– Bu Allah'ın fazıl ve keremindedir, başka bir şey söyleyemem (uygun olmaz). Ben (önceleri) serseri ve asabi bir kişiydim. Bir gün yolda yürürken yerde bir kâğıt parçası gördüm. Onu yerden aldığımda bir de ne göreyim, kâğıtta “Bismillahirrahmanirrahim” yazılıydı? Hemencecik onu temizleyip cebime koydum. O gece uyudum ve rüyamda bir kişinin bana şunları söylediğini gördüm:

11 İbn Kayyim el-Cevziyye, *et-Turukül-Hikemiyye fi's-Siyâseti's-Şer'iyye*, 40.

12 "Tathîl dil, yılanı deliğinden çıkarır."

13 Hâtim Sâdık, *Hikâyâtun ve Mevâkıfun min Kalbi't-Türâsi* (Dâr-u Delta, 2016), 175.